

полотно, шила одяг, майструвала зі шкіри взуття — судячи з неймовірної кількості жіночих глиняних статуєток, жінка в трипільському суспільстві користувалася величезним авторитетом.

Економіка

У період із 5500 до 4000 р. до нашої ери на Землі відбулася так звана землеробська революція — перехід від збирання рослин до їх вирощування, від полювання на тварин до їх розведення. І племена Трипільської культури перейшли до головної статті своєї економіки, сільськогосподарського виробництва, якщо не першими, то принаймні набагато раніше, ніж мешканці інших регіонів планети. Адже умови були оптимальні.

Обробляючи землю, трипільці жили на одному місці 50—70 років. Земля виснажувалася, і вони переходили на сусідню територію. Дослідники стверджують (і для цього є всі підстави), що їхнє сільське господарство було настільки розвинене, що продукцію ніде було подіти — Трипільська цивілізація була одним з перших суспільств, яке вирішило проблему продовольства. Продуктів вистачало не лише для себе — у великій кількості їх експортували на Кавказ, у Єгипет, Месопотамію, Малу Азію, на Балкани.

Трипільці були не лише вправними хліборобами, але й обдарованими ремісниками. На ранніх етапах їхні знаряддя праці були кам'яними, але в 3600—3150 рр. до н. е. вони вже мали майстерні з обробки головної неолітичної¹ сировини — кремню, який використовували для виготовлення наконечників стріл, серпів, скребків, сокир та інших вкрай необхідних у господарстві речей.

Світ розпочав освоювати бронзу наприкінці III тисячоліття до н. е. Трипільські бронзові вироби датуються V тисячоліттям до н. е.! Уже на той час трипільці використовували велику кількість мідних знарядь високої якості, на яких не було ні газової пористості, ні тріщин.

Рідко якому народові не хотілося б привласнити собі винахід колеса. Однак у той час, як світ вважає, що перше зображення колеса зустрічається на шумерських² фресках півдня Ме-

¹ Неоліт — новий кам'яний вік.

² Шумер — історична область у Південному Дворіччі (між річками Тигр і Євфрат, на території сучасного Іраку).

сопотамії (3200 р. до н. е.), на трипільських керамічних фігурках воно присутнє (якщо правильне датування) в 5000-х роках до н. е. І зображення коня в археологічних матеріалах Трипілля зустрічається набагато частіше, ніж в інших культурах того часу. Як і статуетки інших свійських тварин — корів, биків, свиней, котів, собак.

Культура

Щодо Трипілля існує безліч суперечливих точок зору. Але коли йдеться про культуру цих племен, навіть найзатятіші скептики вимушені визнати, що трипільська культура, передусім кераміка, є безсумнівним світовим феноменом.

Майже у кожному трипільському житлі археологи знаходять від 30 до 200 високохудожніх керамічних виробів — блюдечок, мисочок, глечиків, кубків, амфор, кратероподібних фруктівниць. Якість посуду бездоганна — він тонкий, гладенький, майстерно розфарбований у білий,

чорний, червоний і темно-каштановий кольори. Ритміка орнаменту досконала, він насичений символами і якимись знаками. Ймовірно, ці знаки — первісна магія, звернення до потойбічних сил, прохання про заступництво, захист і спроба цими силами керувати. Не виключено, що егейсько-трипільська художня кераміка дала поштовх виникненню античної кераміки, яка з'явилася в 2000—1850-х роках до н. е.

У кожному трипільському будинку стояв ткацький верстат, іноді навіть два. Трипільські господарки були великими майстринями з виготовлення сорочок, суконь, спідниць. Вони прикрашали свої вироби оригінальним кольоровим орнаментом. Зверху на сукню трипільські модниці зодягали намисто з мідних, кам'яних, скляних (так-так, уже в той час — скляних!) намистинок, морських і річкових черепашок. Вони розумілися й на прикрасах із золота та срібла.